

NORGES HØYESTERETT

Den 23. mars 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matningsdal, Kallerud og Arntzen i

HR-2020-657-U, (sak nr. 20-040027STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Bendik Falch-Koslung)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens domfellelse for dokumentfalsk etter straffeloven § 361 første ledd bokstav b. Spørsmålet er særlig om lagmannsretten har avsagt dom for et annet forhold enn tiltalen gjaldt, jf. straffeprosessloven § 38. Videre gjelder den lagmannsrettens straffutmåling.
- (2) I straffesak mot A avsa Oslo tingrett 10. april 2019 dom med slik domsslutning:
  - «1. A, født 00.00.1979, frifinnes for tiltalebeslutningen post I a og b, II b, III og IV.
  2. A, født 00.00.1979, frifinnes for tilleggstiltalebeslutningen post I a og IV a.
  3. A, født 00.00.1979, dømmes for overtredelse av
    - straffeloven (2005) § 332
    - straffeloven (2005) § 342 tredje ledd, jf. første ledd, jf. § 16
    - straffeloven (2005) § 351 (to tilfeller)
    - straffeloven (2005) § 268 første ledd
    - straffeloven (2005) § 343
    - straffeloven (2005) § 189 annet ledd (to tilfeller)
    - vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. annet ledd, jf. tredje ledd, jf. fjerde ledd, jf. § 22 første ledd
    - vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum
    - legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første leddtil fengsel i 75 – syttifem – dager, jf. straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. Straffen er avsonet i varetekt.»
- (3) Dommen er enstemmig.

- (4) Statsadvokaten anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for samtlige tiltaleposter A var frifunnet for. Videre gjaldt den lovanvendelsen vedrørende tiltalebeslutningen II b og III.
- (5) Ved beslutning 14. mai 2019 henviste lagmannsretten anken i sin helhet til ankebehandling.
- (6) Lagmannsretten avsa 17. desember 2019 dom med slik domsslutning:
- «1. **A, født 00.00.1979, frifinnes for tiltalen post I a) og I b) og tilleggstiltalen post I a).**
  2. **A, født 00.00.1979, dømmes for overtredelse av**
    - **straffeloven § 332,**
    - **straffeloven § 361 første ledd bokstav b),**
    - **straffeloven § 321, og**
    - **straffeloven § 343.**
  3. **Sammen med de forhold som er endelig avgjort ved tingrettens dom, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a) og b), settes straffen til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager. Straffen er avsonet i varetekt.»**
- (7) Lagmannsrettens dom er enstemmig.
- (8) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Det anføres for det første at lagmannsretten har begått en saksbehandlingsfeil ved å pådømme et forhold som ikke var omfattet av tiltalebeslutningen, jf. straffeprosessloven § 38. Tiltalebeslutningen post III gjaldt straffeloven § 361 første ledd bokstav a om forfalskning og ettergjøring av dokument, mens dommen gjelder § 361 første ledd bokstav b om rettsstridig bruk av et forfalsket dokument. Da retten først tok denne omsubsumeringen opp etter at ankeforhandlingen var avsluttet, har det dessuten ikke vært tilstrekkelig kontradiksjon om denne subsumsjonen.
- (9) Videre anføres det at den utmålte straff er for streng.
- (10) *Påtalemyndigheten* har anført at anken må forkastes.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (12) Ettersom A i tingretten ble frifunnet for flere av de forhold som han i lagmannsretten ble dømt for, kan anken bare nektes fremmet dersom ankeutvalget ved en begrunnet beslutning enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. andre ledd andre punktum.
- (13) Straffeloven § 361 første ledd bokstav a og b har følgende ordlyd:
- «**Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som**
  - a) **ettergjør eller forfalsker et dokument, eller anskaffer et ettergjort eller forfalsket dokument med forsett om å bruke det eller la det fremstå som ekte eller uforfalsket,**
  - b) **rettsstridig bruker et dokument som nevnt i bokstav a og lar det fremstå som ekte eller uforfalsket,»**

(14) I tiltalebeslutningen var grunnlaget angitt slik:

«Til tid og på sted som beskrevet under post II, grunnlag a, førte han en personbil påsatt stjålne kjennemerker EL 00000 og EK 00000.»

(15) Stedsangivelsen i tiltalebeslutningen post II a, som det vises til i det siterte grunnlaget, var angitt til Tollbugata i Oslo og tidspunktet til mandag 10. september 2018 ca. kl. 18.00. Det fremgår av lagmannsrettens dom at den ved domfellelsen har lagt til grunn at A på det nevnte tidspunktet og det nevnte stedet førte en bil som var påsatt de aktuelle skiltene. Dommen gjelder dermed ikke et annet faktisk forhold enn det som var angitt i tiltalebeslutningen.

(16) I dette tilfellet var imidlertid subsumsjonen i tiltalebeslutningen åpenbart uriktig ved at den viste til § 361 første ledd bokstav a og ikke til bokstav b. Forsvareren har rett i at bokstav a generelt viser til et annet og tidligere tidspunkt enn bokstav b. Det medfører imidlertid ikke at lagmannsretten i denne saken har dømt A for et prosessuelt sett annet forhold enn det som var omhandlet i tiltalebeslutningen. Det vises til Rt-1990-169 og Matningsdal i Jussens Venner 2002 side 89–132 på side 96. Avgjørende er det nære materielle forholdet mellom bokstav a og b, og at domfellelsen gjelder As handling på samme tid og sted som angitt i grunnlaget i tiltalebeslutningen.

(17) Ankeutvalget kan heller ikke se at lagmannsretten har brutt det kontradiktoriske prinsipp. Det følger av straffeprosessloven § 38 tredje ledd at før retten foretar en omsubsumering, skal den «gi partene anledning til å uttale seg om spørsmålet». I dette tilfellet ble rett nok omsubsumeringen ikke tatt opp under ankeforhandlingen. Forsvareren ble imidlertid tilskrevet og fikk anledning til å uttale seg før dommen ble avsagt. Det er klart tilstrekkelig. Ankeutvalget kan heller ikke se, slik denne saken ligger an, at det var nødvendig med noen ytterligere bevisførsel.

(18) Når det gjelder straffutmålingen har lagmannsretten oppsummert den totale domfellelsen slik:

«Det skal fastsettes straff for ett tilfelle av heleri av bilskilt, ett tilfelle av dokumentfalsk, ett tilfelle av tyveri, samt ett tilfelle av ulovlig bruk av løsøre. I tillegg kommer de forholdene som tiltalte er endelig domfelt for ved tingrettens dom, det vil si ett bilheleri, ett forsøk på bilbrukstyveri, ett tilfelle av kjøring uten førerkort, to tilfeller av bæring av kniv, to tilfeller av skadeverk, ett tilfelle av uberettiget adgang, ett tilfelle av besittelse av amfetamin og ett tilfelle av ulovlig bruk av løsøre.»

(19) Ankeutvalget kan ikke se at en straff på fengsel i 120 dager for disse forholdene er for strengt.

(20) På denne bakgrunn har ankeutvalget enstemmig funnet det klart at anken ikke vil føre fram.

(21) Ankeutvalget kan heller ikke se at «anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak», eller at det «av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett».

(22) Anken blir etter dette nektet fremmet.

(23) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Knut H. Kallerud
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)